

1. час

Музичка култура, седми разред

Одељење: _____

Редни број часа: 1.

Наставна област: Извођење традиционалне песме

Слушање и упознавање музике

Наставна јединица: 'Ајде, Като, староградска песма – певање

'Ајде, Като – слушање песме у извођењу дечјег хора „Колибри“, диригент Милица Манојловић, клавир Вера Миланковић

Циљ часа:

- Упознавање ученика са планом и програмом рада, начином рада на часу, начином проверавања и оцењивања, активностима у оквиру секција;
- упознавање са предметом музичка култура, повезаност предмета са другим уметностима као и повезаност са осталим предметима у школи;
- упознавање са применом овог предмета у различитим сегментима културних дешавања

Задаци часа:

Образовни: Усвојити нову песму

Васпитни: Развијање стрпљења и међусобне толеранције у заједничком раду, неговање традиционалне музике

Функционални: Изражајно певати уз јасан изговор и разумевање текста; свирати пратњу на инструментима, развијати моторику и меморију

Тип часа: Уводни час; обрада

Облик рада: Фронтални рад

Наставне методе: Дијалогска, перцепција музичких примера

Наставна средства: Аудитивна средства

Корелација: Српски језик – наречје Војводине

Литература за наставнике: Музичка култура за VII разред, Мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Литература за ученике: Музичка култура за VII разред, Мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Иновације у настави: Активна метода

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Могући ток часа:

Уводни део часа:

Староградску песму *'Ајде, Като* ученици усвајају по нотном тексту. Неопходно је објаснити речи песме које се сусрећу у Војводини.

Са ученицима утврдити појмове **мелодија, хармонија и акорд**.

Песма је у C-dur и пратња се темељи на главним функцијама. То су дурски акорди C, F и G.

Главни део часа:

Ученици према жељи и могућностима треба да прате песму по акордима или само басовим тоновима на доступним мелодијским удараљкама. У уџбенику се налази исписана C-дур лествица у којој су бојама обележени главни ступњеви (I, IV и V).

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА:

Како се зове место тона у лествици? Ступањ.

Како се обележавају ступњеви? Римским бројевима.

Какво може бити растојање између два тона у дурској лествици? Степен и полустепен.

Лествица се састоји из: Два тетрахорда.

ЦД I/2

'Ајде, Като, староградска песма у извођењу дечјег хора *Колибри* пружиће ученицима утисак боје дечјег хора.

Завршни део часа:

Дечји хор *Колибри* има дугу традицију и негује специфичан, препознатљив звук. Зато ученике треба упознати са радом овог најмлађег ансамбла код нас.

Материјал за припрему наставника:

- уџбеник, стр. 6-7, 12.
- приручник

Белешке о часу: _____

2. час

Музичка култура, седми разред

Одељење: _____

Редни број часа: 2.

Наставна област: Извођење традиционалне песме, слушање и упознавање музике

Наставна јединица: *Што се боре мисли моје*, песма

Корнелије Станковић: *Што се боре мисли моје*, варијације за клавир (одломак), Јасмина Јанковић, клавир

Што се боре мисли моје, староградска песма, Звонко Богдан; Тамбурашки оркестар Јанике Балаша

Циљ часа: Упознавање музичког дела – Понављање градива из области основне музичке писмености, као и повезивање области музичке културе са информацијама из историје; упознавање термина тема с варијацијама; примена клавира у солистичкој литератури

Задаци часа:

Образовни: Усвојити нову песму

Васпитни: Развијати упорност и међусобну толеранцију у заједничком раду

Функционални: Лепо и изражајно певати уз јасан изговор и разумевање текста; развијати осећај за ритам кроз заједничко музицирање, свирати ритмичку пратњу и развијати моторику и меморију

Тип часа: Обрада; утврђивање и понављање

Облик рада: Фротални; групни

Наставне методе: Комбинована

Наставна средства: Аудитивна средства

Корелација: Историја – упознавање значајне личности из прошлости

Иновације у настави: Активна метода

Литература за наставнике: Музичка култура за VII разред

Мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Литература за ученике: Музичка култура за VII разред

Мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Могући ток часа:

Уводни део часа:

ЦД

Што се боре мисли моје, староградска песма, Звонко Богдан; Тамбурашки оркестар Јанике Балаша (ЦД I/3)

У песми *Што се боре мисли моје* утврдити знање из области основне музичке писмености (такт, темпо, тоналитет)

Главни део часа:

Песму научити методом из нотног текста.

Групни рад:

Једноставну ритмичку пратњу предложену у уџбенику ученици могу извести плескањем руку (први ред), тапшањем по коленима (други ред), а такође и на доступним ритмичким удараљкама. Ученике треба подстаћи да сами одаберу удараљке које ће заменити плесак, односно тапшање по коленима. Потребно је у сваком тренутку мотивисати иницијативу која долази од ученика.

Корелација:

Повезати градиво с информацијама из историје, тако да све буде као једна информативна прича.

Кнез Михаило Обреновић је био најмлађе дете кнеза Милоша и кнегиње Љубице. Родио се 4. септембра 1823. у Крагујевцу. Михаило је завршио школовање у Пожаревцу, да би се потом са својом мајком преселио у Беч. Његов старији брат Милан I Обреновић добио је престо по праву наследства 1. јуна 1839. Међутим, био је слабог здравља и често је оболевао. Умро је после само три недеље владавине у Београду. После његове смрти у Београду су се скупиле народне старешине и одлучиле да на престо доведу његовог брата Михаила Обреновића.

Владавина кнеза Михаила је протекла у сталној борби између присталица Карађорђевића и Обреновића у страначкој борби. У ову борбу умешале су се чак и Русија и Турска којима није пошло за руком да смире овај раздор. Како је Турска подржала побуну против кнеза и његове владе, био је приморан да 184 г. напусти Србију.

Кнез Михаило се често виђао с најумнијим људима тог времена: Вуком Караџићем, Ђуром Даничићем и Бранком Радичевићем. Увек је био спреман да пружи подршку и материјалну помоћ српској интелектуалној елити. Био је самопожртвован и успео је да подигне бројне културне установе и да помаже појединцима који су доприносили културном развоју Србије.

Кнез Михаило је дошао други пут на престо са 37 година, 1860. године.

То је био период стабилне владавине. Кнез Михаило је од Пашиног конака створио прави европски двор са строгим правилима која су сви поштовали. Успео је да издејствује државно-правни акт о осамостаљењу Србије од Турске. Убијен је у завери од стране Карађорђевића у београдском парку Кошутњак. Убиство је изазвало велику народну жалост.

Национална жалост је трајала три дана. Кнез Михаило је сахрањен на тадашњем гробљу код цркве светог Марка у Београду уз војне почести. Сада се његов гроб налази у Саборној цркви у Београду.

Његов споменик данас краси центар Београда (рад фиорентинског вајара Енрика Пација), на коме су с две стране забележена имена градова: Београд, Смедерево, Кладово, Шабац, Ужице и Соко, градова које је кнез Михаило добио за Србију. На зачељу споменика је уклесан српски грб, а са зачеља је написано: „Кнезу Михаилу М. Обреновићу III. Благодарна Србија.“

Осим заслуга записаних у српској историји, кнез Михаило је упамћен и по својој романтичној природи и несрећним тајним љубавима. И данас се у београдским боемским кафанама може чути сетна композиција настала на његове стихове *Што се боре мисли моје*.

Завршни део часа:

ЦД

Корнелије Станковић: *Што се боре мисли моје* (ЦД I/4)

При слушању дела *Што се боре мисли моје*, Корнелија Станковића, наставник ученицима треба да пружи информативне податке о композитору и називу дела. Ученицима треба поставити задатак да препознају мелодију (тема научене песме *Што се боре мисли моје*) коју чују и потом да прате колико пута и на који начин се понавља мелодија. Ако је потребно, песму слушати још једном. После оваквог аналитичког слушања, доноси се закључак да су **варијације** израђене на једној теми која се понавља више пута и сваки пут уз различите промене.

Напомена: Ову композицију ученици могу да слушају поново и у даљем раду, при обради методске јединице клавир, час 23.

Материјал за припрему наставника:

- уџбеник, стр. 14-15.
- приручник

Белешке о часу: _____

3. час

Музичка култура, седми разред

Одељење: _____

Редни број часа: 3.

Наставна област: Извођење традиционалне песме

Слушање и упознавање музике

Наставна јединица: *Ти једина*, народна песма из Србије – певање

Јован Јовичић: Војвођанска свита, (одломак)

Ти једина, народна песма из Војводине, Раде Марјановић, Народни оркестар Љубише Павковића

Циљ часа: Упознавање народне песме и понављање ритма и ритмичких образаца, као и елемената основне музичке писмености;

упознавање са инструменталном обрадом народне песме *Ти једина*.

Задаци часа:

Образовни: Усвојити нову песму

Васпитни: Развијати упорност и међусобну толеранцију у заједничком раду

Функционални: Лепо и изражајно певати уз јасан изговор и разумевање текста; развијати хармонски слух кроз свирање акорда основних функција, свирати пратњу на инструментима, развијати моторику и меморију

Тип часа: Обрада; утврђивање и понављање

Облик рада: Фронтални рад, групни рад

Наставне методе: Комбинована

Наставна средства: Аудитивна средства

Корелација: Географија – Региони Србије

Иновације у настави: Активна метода (ученици самостално праве ритам)

Литература за наставнике: Музичка култура за VII разред

Мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Литература за ученике: Музичка култура за VII разред

Мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Могући ток часа:

Уводни део часа:

Песму *Ти једина* ученици усвајају по нотном тексту. С ученицима поновити ритмичку фигуру осмина с тачком и шеснаестином. (Подсећамо вас да је ова фигура обрађена у песми *Што се боре мисли моје*, тако да час можете почети утврђивањем те песме.)

Следи понављање појмова из опште музичке писмености: **такт, темпо, динамичке ознаке.**

Главни део часа:

Песма *Ти једина* је записана у A-dur тоналитету. Уз лествицу се налазе акорди на главним ступњевима. Они се могу изводити на мелодијским инструментима (клавиру, клавијатури). Њих, такође, ученици могу изводити подељени у групе у којима по један ученик свира један тон из акорада приказаних на слици на Орфовом инструментарију.

Као што смо напоменули у предговору, акордску пратњу не изводе сви ученици, већ само неколицина. На овом часу ученици се први пут сусрећу с акордском пратњом на клавијатурама, која се може изводити на клавиру, синтисајзеру, хармоници или мелодици. Ученицима није потребно објашњавати структуру акорда, већ само показати њихово извођење према упутствима из уџбеника. Појам акорда као истовремено звучање три или више тонова спомиње се због практичне употребе, а не као део музичке теорије. Сваки акорд је означен одређеном бојом ради бољег сналажења при извођењу пратње.

Групни рад:

Предлажемо да ученици покушају сами да осмисле ритмичку пратњу песме. Подељени у групе увежбајте две различите пратње које ће се међусобно допуњавати. На овај начин ученици ће развијати осећај за ритам, ритмичку импровизацију и осећај заједничког, тимског рада. Користити расположиве ритмичке удараљке, или као замену пљескање рукама и удар оловке о сто.

Корелација:

Групни рад се може темељити и на истраживању појмова везаних за основне специфичности Војводине, као што су: бескрајне равнице, житна поља, салаши, тамбураши, карактеристичне ношње и сл.

ЦД

Јован Јовичић: *Војвођанска свита*, фрагмент (ЦД I/7)

Код слушања композиције *Војвођанска свита* Јована Јовичића, у уводном излагању упознати ученике с композитором и припремити их питањем – О којој композицији се ради? Ученике мотивисати да препознају научену песму *Ти једина*.

Поставићемо паралелу питањима:

Који наш композитор је у својим делима обрадио познате народне мелодије?

Стеван Стојановић Мокрањац.

Да ли се сећамо које су то народне мелодије? Руковети.

Које народне мелодије су нашле своје место у Мокрањчевим руковетима које смо учили у претходним разредима? Вишњичица род родила, Повела је Јела, Ој, за гором за зеленом – V руковет, Расло ми је бадем дрво – VI руковет и сл.

За који ансамбл је композитор писао своја дела? Хор.

Поновити појмове:

Вокална (музика која се изводи певањем), **хорска** (музика коју организовано изводи група певача) и **солистичка музика** (музика коју изводи један певач).

Какви хорови постоје према саставу? Дечји, мушки, женски, мешовити.

После овог уводног излагања поставићемо паралелу. Како је Стеван Стојановић Мокрањац обрађивао народне мелодије за вокални састав, тако је и Јован Јовичић у својој композицији обрадио познату песму *Ти једина* за инструмент – препознајмо који? После другог слушања кратко разговарати о инструменту (гитара), јер ће ученици касније детаљније учити о њему.

Завршни део часа:

ЦД

Јован Јовичић: *Војвођанска свита*, фрагмент (ЦД I/7)

Ти једина, народна песма из Војводине Раде Марјановић, Народни оркестар Љубише Павковића (ЦД I/6)

Учити разлике у извођачким саставима. На другом примеру поновити градиво везано за различите оркестре састављене према жанровима.

Које све врсте оркестара постоје? Симфонијски, дувачки, војни, забавни, цез, народни оркестри.

Поновити саставе ових оркестара.

Напомена: Ово дело може се касније слушати у функцији препознавања и изучавања инструмента гитара. Час 6 и ба.

Материјал за припрему наставника:

- уџбеник, стр. 17-18.
- приручник

Белешке о часу: _____

4. час

Музичка култура, седми разред

Одељење: _____

Редни број часа: 4.

Наставна област: Слушање и упознавање музике – Подела музичких инструмената.

Наставна јединица: За упознавање звука инструмената симфонијског оркестра могу се користити све нумере које се налазе на другом ЦД-у који прати уџбеник Музичке културе за седми разред мр Александре Паладин и Драгане Михајловић-Бокан. Избор направити да сви инструменти свих група буду обухваћени. На пример: **Бенџамин Бритн:** *Једноставна симфонија*, 2. став (виолина); **Петар Илич Чајковски:** *Крцко Орашчић*, „Игра шећерне виле“ (харфа); **Јохан Себастијан Бах:** *Оркестарска свита* бр. 2, „Бадинерија“ (флаута); **Ћузепе Верди:** *Аида*, „Слава Египту“ (труба); **Рихард Штраус:** *Тако је говорио Заратустра*, почетак (тимпани); **Морис Равел:** *Болеро*, фрагмент (мали бубањ); **Петар Илич Чајковски:** *Концерт за клавир и оркестар b-moll*, 1. став, фрагмент (клавир)

Циљ часа: Упознавање музичких дела и звука симфонијског оркестра; препознавање звучних боја у симфонијском оркестру; упознавање са појмом партитура и музичка деоница; упознавање са класификацијом инструмената у симфонијском оркестру (према начину добијања тона).

Задаци часа:

Образовни: Поновити научено и детаљније упознати ансамбл, оркестарску и солистичку музику

Васпитни: Развијање интересовања за музику, изградити културне навике ученика

Функционални: Уочити и слушно препознати групе инструмената и њихове подврсте

Тип часа: Обрада; утврђивање и понављање

Облик рада: Фротални; групни; индивидуални

Наставне методе: Хеуристичка

Наставна средства: Аудитивна средства; визуелна средства

Иновације у настави: Истраживачки рад

Литература за наставнике: Музичка култура за VII разред

Мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Литература за ученике: Музичка култура за VII разред

Мр Александра Паладин и Драгана Михајловић-Бокан

Школа и разред: _____

Предметни наставник: _____

Датум и време одржавања часа: _____

Могући ток часа:

Уводни део часа:

Уз кратак осврт на претходни час поновити разговор о оркестрима, саставима, врстама.

Затим детаљније упознати ученике са саставом ансамбла, оркестарском музиком, као и солистичком музиком.

Главни део часа:

ЦД

Бенџамин Бритн: *Једноставна симфонија*, 2. став (виолина)

Петар Чајковски: *Крицо Орашчић*, „Игра шећерне виле“ (харфа)

Јохан Себастијан Бах: *Оркестарска свита* бр. 2, „Бадинерија“ (флаута)

Ћузепе Верди: *Аида*, „Слава Египту“ (труба)

Рихард Штраус: *Тако је говорио Заратустра*, почетак (тимпани)

Морис Равел: *Болеро*, фрагмент (мали бубањ)

Петар Илич Чајковски: *Концерт за клавир и оркестар b-moll*, 1. став, фрагмент (клавир).

Пре слушања дела упознати ученике са основним информацијама о композиторима, делима и инструментима које треба да препознају. Суштина овог избора музике јесте да ученици стекну увид у многострукост звучних боја у оркестру и да покушају да неке од њих препознају у току дела. Улога наставника је да им скрене пажњу на звучну боју инструмента чију боју и звук ослушкују, како би га ученици сами препознали приликом другог слушања било у оквиру истог часа било на неком од следећих, када ће се ови инструменти појединачно проучавати.

Приближити ученицима слику **симфонијског оркестра**, јер његов звук чују чешће него што су свесни тога. Најбољи пример за то је филмска музика (нпр. Харолд Арден, *Изнад дуге*): док се концентришу на радњу филма, ученици нису свесни истовременог звука симфонијске музике. Музика је у блиској спрези са радњом филма.

Предложите ученицима да истраже и пронађу филмове у којима музику изводи симфонијски оркестар: *Хари Потер*, *Ратови звезда* само су неки од многих.

Већи део часа ученици усвајају појмове које треба повезати с познатима. За сам почетак најбоље је да с ученицима поновите неку научену песму која уз мелодију има записан један или два ритма као пратњу на удараљкама. Такав запис у којем се једне испод другог налазе ноте за више извођача, а које се изводе истовремено, зове се **партитура**.

Ученицима дати објашњење на истом примеру да се сваки линијски систем тј. мелодије, ритмичка удараљка 1 и ритмичка удараљка 2 понаособ зову **деонице**.

Уколико сте у могућности, прикажите ученицима слику једне партитуре симфонијског оркестра и укажите им на групе инструмената (и њихово место у оркестру) које ће ученици истраживати и учити на наредним часовима.

У зависности од врсте оркестра, партитура садржи мањи или већи број деоница.

На истој слици разјаснити појам деонице: нпр. флауте, деоницу виолине, виоле, виолончела, контрабаса, деоницу харфе и сл.

Завршни део часа:

Предлажемо да додатак уџбеника искористите у овом сегменту тако што ћете направити мали квиз типа *Милионер*, где ће ученици показати своја знања из подручја бонтона. Припремите питања код куће, нпр:

Пронађите тачне исказе:

При уласку у концертну дворану:

- а) Настојимо да будемо што тиши, разговарамо с пријатељима тако што им шаљемо СМС
- б) При уласку у концертну дворану искључимо мобилне телефоне и тихо разговарамо
- в) Одушевљени извођењем (симфоније, концерти) тапшемо после сваког става

За време трајања концерта:

- а) Лупкамо ногом о под, истичући тешке тактове
- б) Пажљиво слушамо где ће извођачи погрешити
- в) Уживамо у музици и концентрисано слушамо

Напомена: Упутити ученике на истраживачки рад, посете Филхармонији и другим концертним дворанама. Подстаћи ученике да посете концерте и сагледају групе симфонијског оркестра и да визуелно скицирају њихово место у оркестру. Друга група ученика може да пронађе неке критике са истих концерата, а трећа да направи интервју с неким уметником уколико је то изводљиво.

Материјал за припрему наставника:

- уџбеник, стр. 64-65.
- приручник

Белешке о часу: _____

